

SZÁZHARMINCHÁROMMILLIÓ NÉZŐ

Közhelynek számít, ha arról a nagy és lényegbevágó különbségről beszélünk, amely a szocialista Magyarország filmjeit a Horthy-korszak slágyi tákolmányaitól elválasztja. A magyar film valóban megújult az elmúlt esztendőök során. De aki csak a filmnek — mint művészetnek — a megváltozását, nyugodtan mondhatnánk úgy is, a megszületését veszi számba, még nem alkotott teljes képet magának arról, hogy milyen mértékben változott meg a mozi társadalmi szerepe, jelentősége életünkben. A mozi ma korántsem azt a helyet tölti be a dolgozó ember hétköznapijában és ünnepnapjaiban, mint mondjuk húsz esztendővel ezelőtt, amikor József Attila, a nagy proletárköltő az élet sivárságát oly megrázó erővel ábrázoló költeményeiben azt írhatta: »És csak a nagylány néz mozit«, amikor »a mozi előtt este, suhanc a rosszul öltözött« várta a költő biztató, jobb jövőt mutató sorait.

Igen, ma már nemcsak a nagylány lát mozit hébe-hóba, ma már nem rosszul öltözött suhancok várják az előadások kezdetét az ócska külterli mozik előtt, amelyekben percenként szakadt el a celluloid-szalag, s amelyek rossz-szagú levegőjében összezsúfolódva ültek a boldog szerencsések, hogy elamuljanak egy hazug világ feledtető csodáin.

Az a változás, amely egy új világot érlel mindazoknak, akiknek kezeveit a költő felsorolta — meghozta a mozi forradalmát is. A szocialista mozit, amely tárva-nyitva áll minden tanulni és szórakozni vágyó előtt. Az ideológia nyelvén kultúr-forradalomnak nevezzük ezt a folyamatot, amelyben megvalósul a szocialista kultúrpolitika egyik alapvető és sarkalatos célkitűzése: mindenfajta kulturális monopólium megszüntetése. A párt kultúrpolitikája, első pillanattól kezdve mind a mai napig — elég itt a közelmúltban megjelent kultúrpolitikai irányelvekre utalnunk —, egyik legfontosabb feladatát látta ebben a dolgozók teljes felszabadításához szervesen hozzátartozó feladatban. És ha most, amikor a pártzászítás ünnepére készülő dolgozó nép számbaveszi eredményeinket, egy pillantást vetünk a mozi területére, megállapíthatjuk, hogy kimagasló eredményeket értünk el e tekintetben is.

Magyarország ma, az egy lakosra eső évi mozilátogatások tekintetében, utolérte és megelőzte az olyan gazdag és nagy kulturális hagyományokra visszatekintő országokat, mint Franciaország, Hollandia, Norvégia. Amíg 1935-ben egy lakosra 2,1 mozilátogatás esett, addig ez a szám 1946-ra 4,6-re, 1956-ra 15,5-re, 1957-re pedig 13,5-re nőtt. Az elmúlt huszonnégy év alatt tehát több mint meghatszorosodott. Hatalmas eredmény ez, ha megfontoljuk, hogy ez a megnövekedett tábor zömmel a kultúrától elzárt rétegekből toborzódott. És ez a biztató fejlődés további távlatokat nyit, ha számbavesszük azt a következetességet és egyenletességet, amellyel végbenment, amellyel a párt és a kormány első perctől fogva, de különösen a filmgyártás államosítása óta, tervszerűen előmozdította ezt a folyamatot. Ennek a kultúrpolitikának eredményességéről mindennél ékeesebben tanúskodik két adat: amíg az államosítás esztendejében 43,6 millió néző látott filmet Magyarországon, e nagy forduló tizedik évfordulójának esztendejében 133,4 millió látogatója volt az ország filmszínházainak.

De faggassuk tovább a statisztika adatait. Budapesten 1935-ben 11 millió 339 ezer mozijegyet adtak el. 1957-ben pedig 38 millió 247 ezer volt a mozinézők száma — tehát több, mint megháromszorosodott azoknak a táborának, akik a filmkultúra iránt érdeklődnek, illetve pontosabban, meg is engedhetik maguknak, hogy érdeklődjenek iránta. Még imponálóbb azonban a vidék fejlődése. Amíg a szóbanforgó esztendőben a magyar vidéken mindössze 10 millió 564 ezer mozinéző volt, tehát minden látogató egyszeri mozi nézését feltételezve, a felnőtt lakosság még kétszer sem juthatott filmszínházba, 1957-ben 95 millió 158 ezer látogatója volt a vidéki filmszínházaknak, megkilencszereződött a filmkultúra híveinek serege. Világosan mutatja

ez a kultúrforradalomnak azt a tendenciáját, hogy megszüntesse a falu és a város közötti különbséget, a főváros és a vidék közötti különbséget, azt az állapotot, amely jóformán Budapest városára korlátozta a kultúrálódás lehetőségeit. Hogy a faluért mit tett a szocialista kultúrpolitika, az kitűnik egyébként abból is, hogy amíg tíz esztendővel ezelőtt mindössze 355 volt a keskenyozok száma, ma 3593, tehát megtízszereződött. És folytathatnánk a felsorolást. Tíz évvel ezelőtt 219 ezer filmelőadást tartottak hazánkban, az elmúlt esztendőben 751 ezret. Pontos kimutatással a dolog természeténél fogva nem rendelkezünk, de a filmszakemberek egybehangzóan vallják, hogy kedvezően módosult a jobb helyek vásárlóinak száma is.

Bármilyen vonatkozásban vizsgáljuk tehát a mozi és a közönség viszonyát, gyökeres változásnak és egyenletes fejlődésnek lehetünk szemtanúi. Megújult filmművészet és megújódott közönség — e két tényező jellemzi ma a mozi helyzetét hazánkban. És ha hozzávesszük ehhez a szocialista műsorpolitikát, amely — egy-két elcsúszástól eltekintve — száműzte a filmvásznakról a burzsoá filmipar giccses és selejtes termékeit, hogy helyettük magas eszmeiségre és művészi színvonalra törekvő értékes alkotásokat nyújtson — kibontakozik előttünk annak a kapcsolatnak is a megváltozása, amely a nézők zömét a filmmel összeköti. A számszerű növekedés mellett eszméileg és művészileg is megnőtt a filmlátogatók tábora, növekedett igényessége, ma már nemcsak olcsó szórakozást, kikapcsolódást keres a filmben, hanem útmutatást az élet problémáiban.

Lehetnek és lehetnek hibák, félreecsúszások, kisebb kudarcok — hiszen minden fejlődésnek velejárói ezek — műsorpolitikánkban, filmgyártásunkban. De ezek a számok arról tanúskodnak, hogy alapjában véve, lényegét tekintve, jó úton halad a magyar filmkultúra fejlődése, hogy ezen a területen is leomlóban vannak azok a korlátok, amelyek a nagy tömegeket a művészettől elválasztották. Évi 133 millió 405 ezer néző! Olyan szám ez, amely jogos büszkeséggel tölthet el minden kultúrát szerető embert.

Eisenstein gyermekkori rajza

FILMKIÁLLÍTÁS

Eisenstein életéről és munkásságáról készített kiállítást a Magyar Néphadsereg Központi Tiszti Háza Filmbarátainak Köre. A nagy rendező életművének dokumentumait alkotások szerint csoportosították a kiállítás összeállítói, rendkívül szemléletesen bemutatva Eisenstein sajátos egyéniségét. Az Filmjeinek tablói mellett, ott találjuk életrajzi dokumentációját is.

Hollywoodban Walt Disney házában

Díszletvázlatok a »Jégmezők lovagja« c. filmhez

A »Rettegett Iván« c. film zenéjét beszéll meg Prokofjevvel

